

UNGDOMSSTYRELSEN
www.ungdomsstyrelsen.se

***“Jag har lärt mig mycket om allt,
inklusive om mig själv”***

Effekter av internationella ungdomsprojekt inom
Ung och Aktiv i Europa på unga och ungdomsledare

***”Jag har lärt mig mycket om
allt, inklusive om mig själv”***

Effekter av internationella ungdomsprojekt inom
Ung och Aktiv i Europa på unga och ungdomsledare

Innehåll

Introduktion	4
1 Studien (definitioner, metod, urval, svarsfrekvens)	5
1.1 Deltagarnas profil.....	7
1.2 Projektledarnas profil.....	10
1.3 Effekter på deltagarna.....	12
1.4 Effekter på projektledare	20
1.5 Effekter på organisationerna.....	23
1.6 Lokalsamhället påverkas positivt	23
2 Tillgänglighet, information och administration av UoAiE	24
2.1 Tillgänglighet	24
3 Analys och slutsatser	25
3.1 Målanalys	25
3.2 Sammanfattande slutsatser.....	28
4 Förteckning över figurer	29

Introduktion

Ung och Aktiv i Europa (UoAiE) är ett EU-program för ungdomar som syftar till att genom mobilitet öka möjligheterna för unga européer att bli aktiva medborgare i Europa. Med internationella erfarenheter får deltagare ökad tolerans, solidaritet och förståelse för andra människor och kulturer. Programmet har olika delprogram på olika längd, för enskilda individer och i grupp. Dessa är ungdomsutbyten, ungdomsinitiativ, demokratiprojekt, volontärtjänst, utbildning och nätverksbyggande för ungdomsledare samt möten mellan unga och personer med ansvar för ungdomspolitiken.

För att utvärdera, analysera och övervaka programmet skapades nätverket *Research based evaluation of Youth in Action program* (RAY) på österrikiskt initiativ 2008. Sverige gick med i nätverket 2010 och har genomfört två undersökningar sen dess. Undersökningarna består av frågeformulär som riktar sig till både deltagare och projektledare för projekt inom UoAiE. RAY-nätverkets internationella studie utförs av cirka 15 EU-medlemsländer. Syftet med studien är att ta fram konkreta data på hur programmet uppfyller målen, och vilken påverkan det har på både deltagare och projektledare. På grund av studiens internationella karaktär kan den utvecklas till en stor kunskapskälla om hur europeiska ungdomar påverkas av liknande program i Europa. Utöver de svenska resultaten som presenteras här, görs en transnationell analys av samtliga svar från de deltagande länderna.

Denna rapport presenterar resultaten från den svenska delen av de internationella undersökningarna. Rapporten syftar till att studera effekten av UoAiE ur olika perspektiv. Till att börja med presenteras studiens konstruktion, metod och syfte som en bakgrund till undersökningen. Efter detta görs en kartläggning över de deltagare och projektledare som medverkat i programmet. Därefter analyseras effekterna av programmet på deltagarna respektive projektledarna. Analysen av hur deltagarna påverkats är utförligare än den av projektledarna, eftersom positiva effekter på deltagarna är programmets huvudsakliga mål. En kortare diskussion ägnas också åt eventuella effekter på de arrangerande organisationerna och hur administrationen kring programmet fungerar.

Ett särskilt fokus kommer att läggas på analysen av deltagare med begränsade möjligheter eftersom detta är en prioriterad fråga inom programmet. Unga med begränsade möjligheter kan handla om unga med sociala eller ekonomiska problem, unga som har en funktionsnedsättning eller en mindre bra hälsa. Andra inkluderings-skäl kan vara kulturella omständigheter eller geografiska hinder.

1 Studien (definitioner, metod, urval, svarsfrekvens)

Syftet med denna rapport är tvådelat. Rapporten kommer delvis att studera om effekterna av programmet UoAiE stämmer överens med målen för programmet. Rapporten kommer dessutom att beskriva programmets resultat och visa på allmänna effekter av projekt inom UoAiE.

Målen för UoAiE:

- främja ungdomars aktiva medborgarskap i allmänhet och deras europeiska medborgarskap i synnerhet
- utveckla solidaritet och främja tolerans bland ungdomar, särskilt för att främja den sociala sammanhållningen i Europeiska unionen
- främja förståelse mellan ungdomar i olika länder
- bidra till att förbättra stödstrukturerna för ungdomsaktiviteter och öka det civila samhällets kapacitet på ungdomsområdet
- främja europeiskt samarbete på ungdomsområdet.

De grupper som man särskilt hoppas nå är unga människor med begränsade möjligheter. Med detta menas enligt UoAiE:s programhandledning personer med:

- sociala hinder
- ekonomiska hinder
- funktionsnedsättning
- utbildningssvårigheter
- kulturella skillnader
- hälsoproblem
- geografiska hinder

I rapporten läggs också särskild tonvikt på effekter som programmet kan tänkas ha på deltagare och projektledare vad gäller *arbetslivskompetenser, personlig mognad* och *tematiska kunskaper*. Med arbetslivskompetenser menas färdigheter och egenskaper som kommer väl till pass på en arbetsplats, som att realisera idéer, förmåga att arbeta i grupp, lyssna till andra etcetera. Med personlig mognad menas snarare effekter på ens personliga utveckling, självförtroende och självkänsla till exempel. De tematiska kunskaperna syftar på de ämnen som projekten behandlar i de inplanerade aktiviteterna.

Studiens omfattning gjorde det nödvändigt att utveckla ett enda jämförbart forskningsverktyg. Frågeformuläret utvecklades på ett sådant sätt att det kunde användas både till nationella och internationella studier. Formuläret lades ut på internet, och datainsamlingen gjordes alltså online. De svarande, respondenterna, fick en e-post med en inbjudan att svara på frågorna genom en länk. Ytterligare en e-post gick ut som påminnelse två veckor efter det första mejlet. Bland adressaterna fanns både svenska medborgare och deltagare från utlandet som deltagit i projekt som Ungdomsstyrelsen (som nationellt kontor för programmet) finansierat. E-postadresserna samlades in från deltagarlistor i slutrapporter som lämnas efter avslutade projekt.

Den första studien genomfördes i mitten av november 2010 och i slutet av 2010 med en påminnelse skickad den 3:e december. Den andra studien genomfördes i maj 2011 och en påminnelse skickades den 16:e maj. Svaren från de två undersökningarna har analyserats tillsammans. Frågeformuläret är relativt långt, och analysen är enbart gjord på dem som kommit längre än sidan 3. Svarsfrekvensen är tyvärr låg, 35,4 procent för projektledare och 25,7 procent för deltagare, vilket gör undersökningens resultat något opålitliga. Dock stämmer de svenska resultaten väl överens med de resultat som presenteras i den europeiska transnationella studien.

Tabell 1.1 Sammanfattande data för de första två enkäterna i Sverige.

	Inbjudna personer	"Nådda" personer	Svar totalt	Svars-frekvens	Svar efter sida 3	Total svarsfrekvens
Deltagare	2040	1715	530	30,90%	481	25,70%
Projektledare	550	461	181	39,30%	163	35,40%

Grupperna som analyseras (det vill säga deltagare respektive ledare) delas in i kön, grupper med begränsade möjligheter, delprogramstyp och ibland även utbildningsnivå. Viktigt att säga är att populationerna i grupperna med begränsade möjligheter blir små, ($p = 17, 83$ resp. 43) vilket gör att resultaten blir något opålitliga när de är spridda över många alternativ. Detta gäller särskilt gruppen med fysiska begränsningar ($p = 17$). Analysen tas ändå med, delvis eftersom det är en prioriterad grupp i programmet, delvis eftersom det kan vara intressant om några tydliga trender visar sig. Samtliga tabeller och figurer visar siffror i procent.

För att förenkla analysen har värdena dikotomiserats, (det vill säga värdena har polariserats där alla svarsalternativ förts samman till enbart två för att få tydligare tendenser) där svarsalternativ från början varit i form av en skala, och analysen har främst gjorts genom att mäta frekvenser av de som svarat positivt.

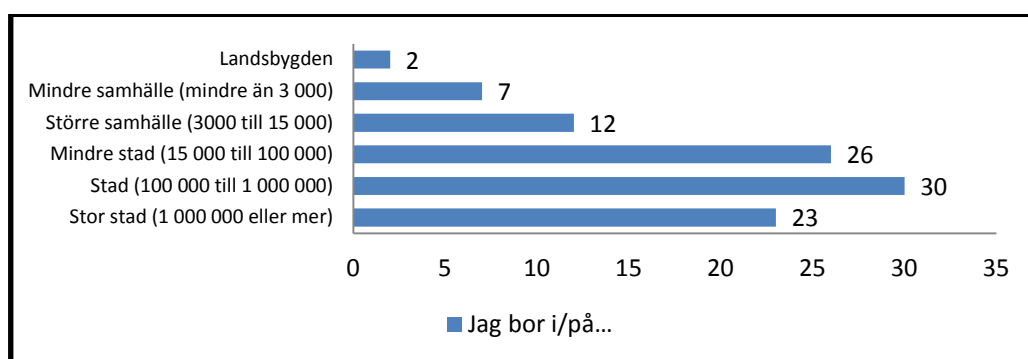
1.1 Deltagarnas profil

Inkludering av personer med begränsade möjligheter är ett viktigt mål i programmet, därför är det också viktigt att kartlägga vilka det är som faktiskt söker sig till UoAiE – eller vilka programmet når ut till. Nedan följer några illustrationer över hur deltagarnas bakgrund ser ut.

De flesta deltagare var upp till 30 år gamla, och 26 år var medelåldern. Det kan tyckas en hög medelålder för ett program riktat mot ungdomar i åldern 13–30. En förklaring kan ligga i att flera av delprogrammen har en högre åldersgräns, däribland programmet för Europeisk volontärtjänst, EVS, där gränsen är 18 år. Det höjer troligtvis medelåldern något.

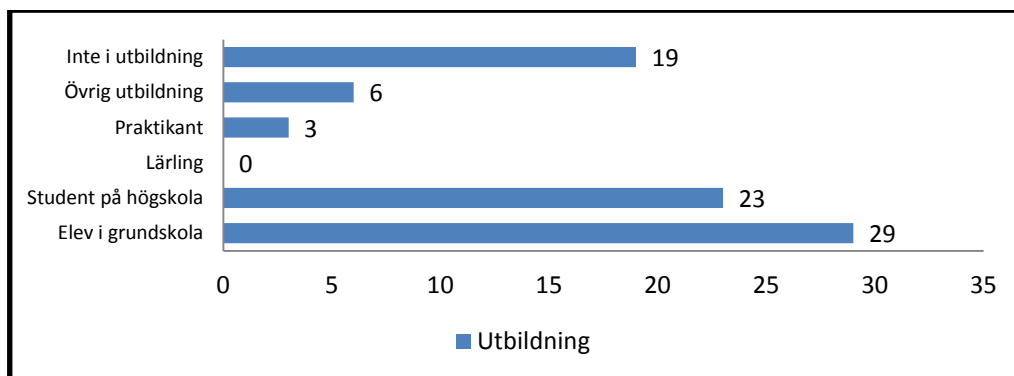
En tydlig majoritet av de som svarat på enkäten var kvinnor, något som går igen i alla delprogram och även bland projektledarna. Bland dem som svarat var 67 procent kvinnor.

Som figur 1.1 visar antyder undersökningen att de allra flesta deltagare i programmet bor i städer eller större städer. Ett viktigt mål för programmet är att inkludera även ungdomar i mindre städer och på landsbygden. Det är ett svårt mål eftersom många projekt kräver någon form av organiserad ungdomsverksamhet, som är lättast att ordna i de större städerna. Men det är ändå värt att notera den stora mängden deltagare som kommer från mindre städer, alltså mellan 15 000 och 100 000 invånare. Denna siffra visar att programmet trots allt når ut längre än till de större svenska städerna.

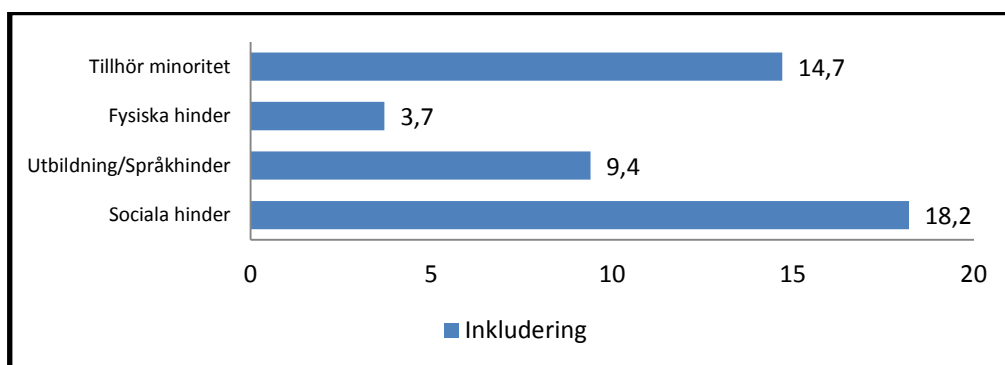
Figur 1.1 Boendesituation för respondenterna av enkäterna. Procent.

När man studerar utbildningsnivå, kan man se att nästan 50 procent av respondenterna har högskoleexamen, och cirka 30 procent har avslutad gymnasieutbildning. Majoriteten av deltagarna var studenter i högskolan eller i grundskolan under tiden för projektet. Som figur 1.2 visar är det däremot ovanligt att deltagarna deltar i någon form av praktisk utbildning vid tidpunkten för projektet.

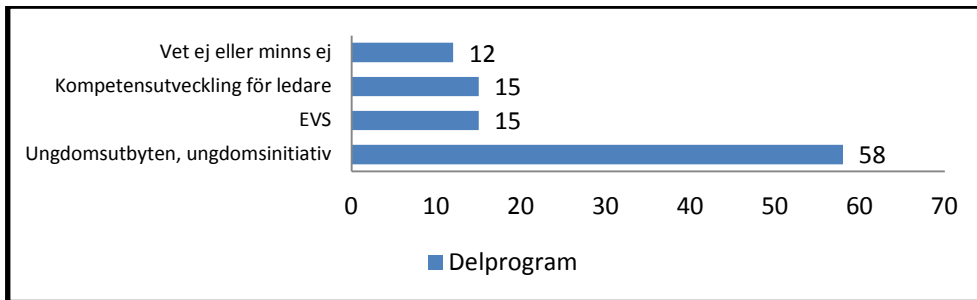
Figur 1.2 Utbildningsgrad för respondenterna av enkäterna. Procent.

Nästan 15 procent svarar att de är del av en minoritet och runt 18 procent säger sig ha begränsade möjligheter på grund av sociala orsaker. När man tolkar dessa siffror bör man tänka på att deltagare med begränsade möjligheter fysiskt och språkligt eventuellt i högre grad avstår från att besvara enkäten just på grund av dessa hinder. Siffran kan alltså vara högre.

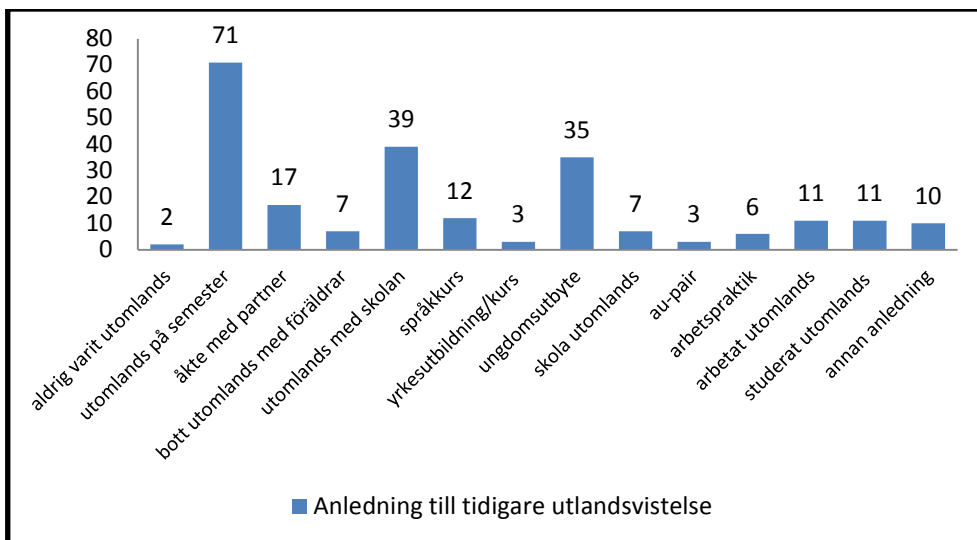
Figur 1.3 Inkludering av minoriteter och deltagare med fysiska/inlärnings- och sociala hinder. Procent.

Figur 1.4 ger en bild av hur fördelningen ser ut mellan delprogrammen inom UoAiE. De delprogram som riktar sig mot ungdomsledare har slagits ihop till en kategori, och de delprogram som riktar sig mot ungdomar i grupp som ungdomsutbyten eller ungdomsinitiativ har slagits ihop, medan Europeisk volontärtjänst, EVS, som fokuserar på individer är en egen stapel. De delprogram som varit vanligast bland respondenterna är tydligt ungdomsutbyten och ungdomsinitiativ. Denna stapel tillsammans med EVS-stapeln utgör en klar övervikt vilket innebär att majoriteten av deltagarrespondenterna är under 30 år och räknas som ungdomar.

Figur 1.4 Fördelning av delprogramstyp hos respondenterna av enkäterna. Procent.

Många av deltagarna som söker har tidigare erfarenhet av utlandsvistelse på olika sätt. Att åka utomlands på semester är den absolut vanligaste erfarenheten men figur 1.5 visar att det är vanligt att ungdomar redan varit på självständiga utlandsresor som ungdomsutbyten eller skolresor innan de deltar i det aktuella projektet.

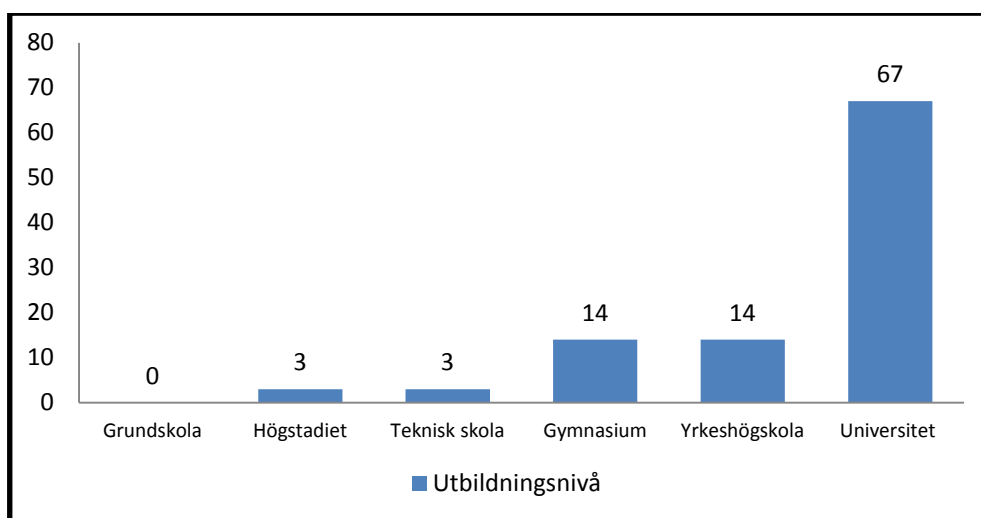

Figur 1.5 Tidigare utlandserfarenhet för respondenterna av enkäterna. Procent.

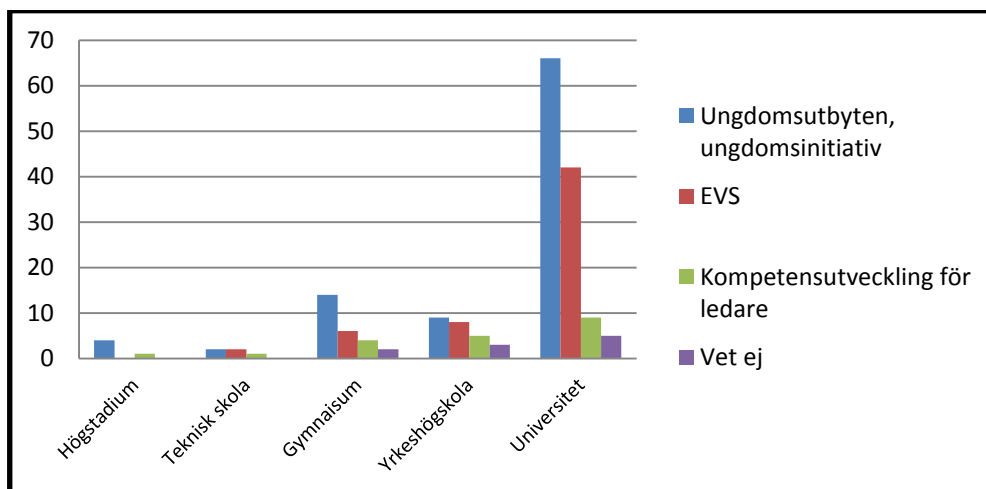
1.2 Projektledarnas profil

Medelåldern för projektledarna är 40 år men åldern är mycket spridd. Ett tecken på detta är att de 3 vanligaste födelseåren är så skilda som 1990, 1982 och 1972. Liksom för deltagarna är en majoritet kvinnor (64 procent).

Hälften av projekten arrangerades av ideella projektledare och deras organisation och 46 procent av ledarna kom från den offentliga sektorn som fungerade som partnerorganisation i projekten.

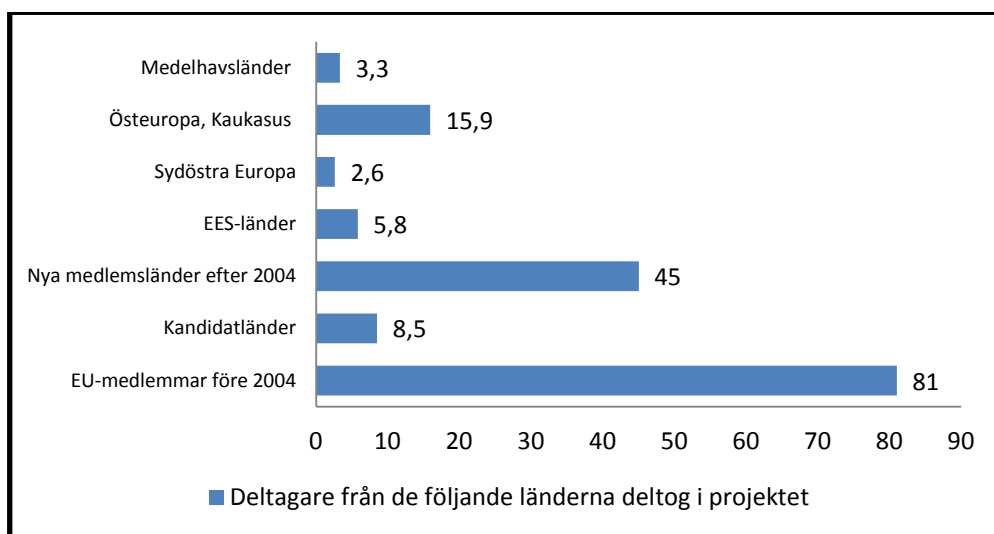

Figur 1.6 Högst uppnådd utbildningsnivå för projektledare utifrån enkäterna. Procent.

Figur 1.7 Högst uppnådd utbildningsnivå för projektledare utifrån delprogramstyp. Procent.

Figur 1.7 visar att universitetsutbildning är den vanligaste högsta utbildningsformen bland ledare. En intressant iakttagelse är att kompetensutveckling för ungdomsledare verkar vara helt oberoende av vilken utbildning projektledarna har – skillnaden mellan denna stapel och EVS- och utbytesstaplarna är extra stor jämfört med de andra klustren. Detta kan tolkas som att det finns ett större behov av välutbildade ledare när det gäller projekt som berör ungdomar specifikt, något som eventuellt kräver större medvetenhet och kunskaper.

Figur 1.8 Geografisk spridning bland partnerländer i projekt hos respondenterna i enkäterna. Procent.

Det är naturligt att de vanligaste partnerländerna är redan etablerade EU-länder. Dessa länder har troligtvis i högre grad redan etablerade samarbeten med svenska organisationer, kanske med hjälp av tidigare EU-finansiering. Däremot kan det tyckas något förvånande att Östeuropa och Kaukasus är vanligare samarbetspartner än kandidatländerna under 2011. Kandidatländerna är på många sätt aktiva i EU och har en stark uttalad önskan om att integrera sig i EU-samarbetet. Möjligtvis har resultatet något att göra med det geografiska läget längre bort från Sverige. Det rör sig emellertid om små skillnader och man bör inte lägga för stor vikt vid dessa.

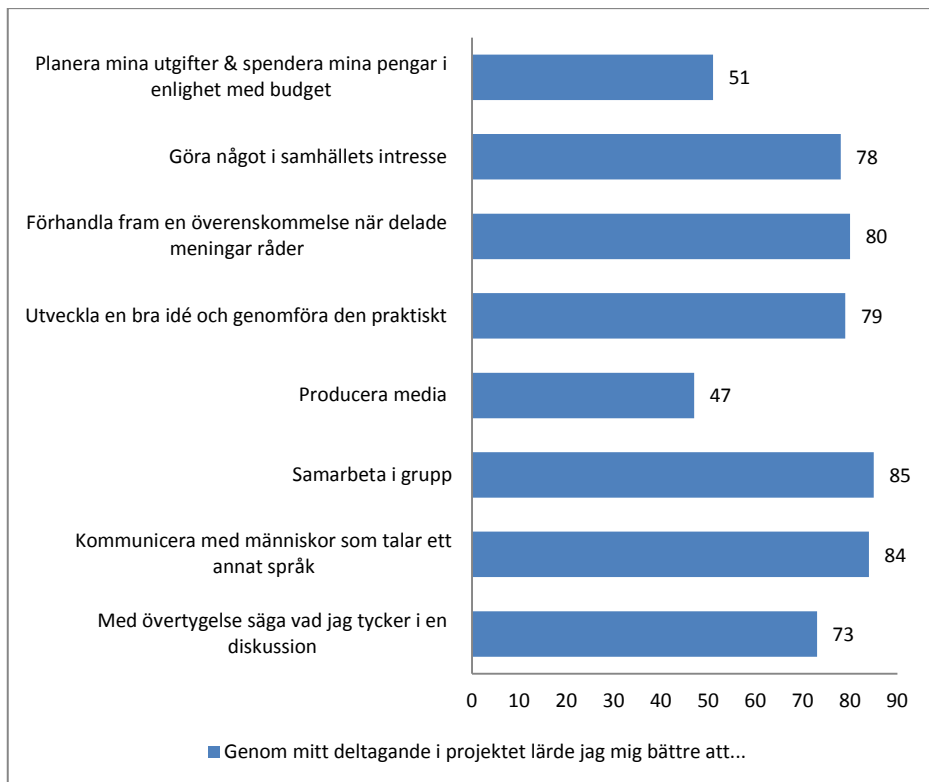
1.3 Effekter på deltagarna

I följande avsnitt presenteras vad deltagarna har lärt sig av att delta i programmet, både genom projektens teman, eventuella praktiska kompetenser och på det personliga planet. Projekt inom UoAiE kan tematiskt handla om i princip vad som helst och naturligtvis kan man inte fånga upp allt i en sådan här undersökning. Många av kompetenserna som deltagarna känner att de utvecklat genom programmet kan relateras till ökad anställningsbarhet, entreprenörskap och aktivt medborgarskap (engagera sig i samhällsfrågor, rösta, etcetera).

1.3.1 Inför arbetslivet

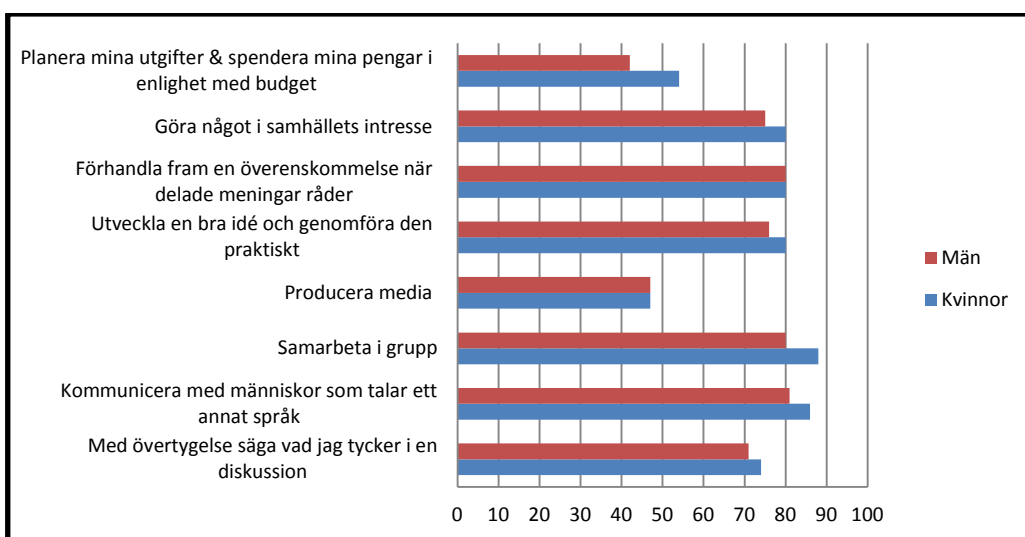
Genom att delta i projekten har majoriteten av respondenterna angett att de i hög grad lärt sig att arbeta i grupp och att diskutera sig fram till lösningar om det uppstår meningsskiljaktigheter. En annan vanlig följd av projekten tycks vara att man bättre lär sig kommunicera med personer som talar ett annat språk. Andra kompetenser som deltagarna ofta lär sig är av det kreativa slaget, som att utveckla en idé och omsätta den i praktiken, och att utföra samhällsnyttigt arbete. En deltagare sammanfattar det såhär: *“Världsmedborgarskap, samhällsentreprenörskap och mycket stimulans och inspiration.”*

Figur 1.9 visar kompetenser som deltagarna lärt sig som kan vara viktiga inför arbetslivet. Det tyder på att de i högre grad kommer att engagera sig mer aktivt i samhället i framtiden. Deltagarna har utvecklat entreprenörsegenskaper som kommer att vara nyttiga både för dem själva och för samhället i stort. Det är höga procenttal generellt, medelvärdet på de som anser sig utvecklat någon av de aktuella kompetenserna är så högt som 73 procent. Som en deltagare uttrycker det: *“I could only check 3 answers, otherwise I would check all of these boxes because I think I learned a lot about everything, including myself.”* [*“Jag kunde bara kryssa för 3 svar, annars skulle jag kryssa för alla svaren eftersom jag tycker att jag lärt mig mycket om allt, inklusive om mig själv.”*]

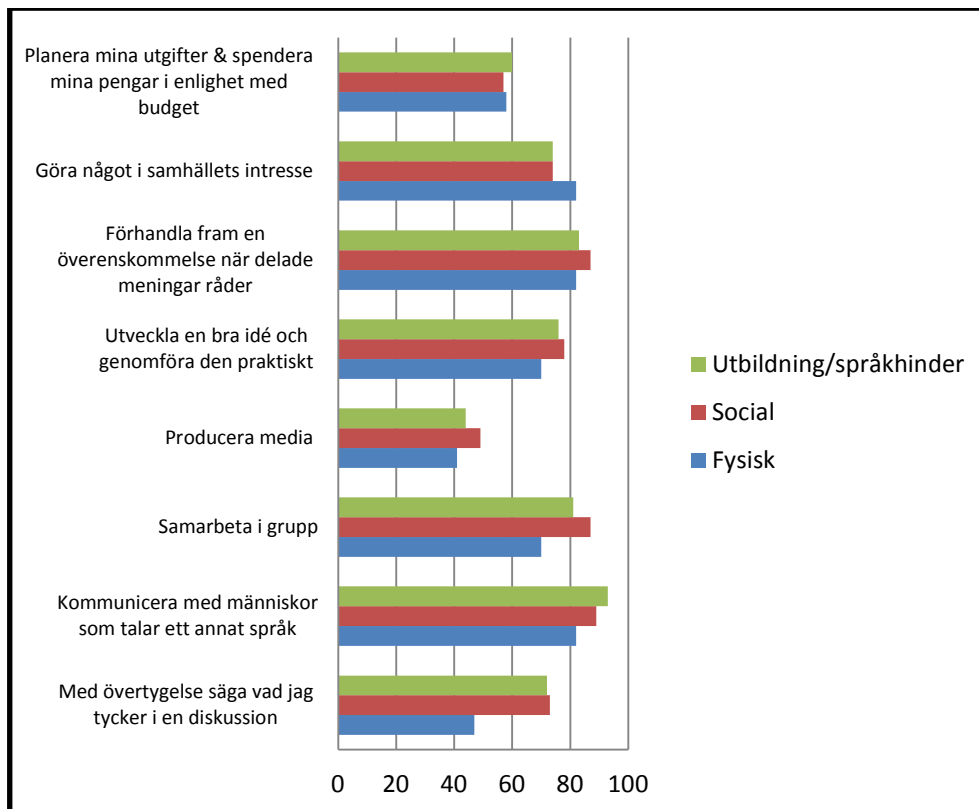

Figur 1.9 Effekt på deltagarna vad gäller arbetsrelaterade färdigheter. Procent.

Figur 1.10 visar en generell trend angående lärdomar efter projektet, nämligen att kvinnor är mer positiva till vad de lärt sig än de manliga deltagarna. På frågan om de lärt sig att producera media och på frågan om förhandling om gemensamma lösningar ligger män och kvinnor lika. Den största *skillnaden* handlar om ifall man lärt sig planera och arbeta efter en budget.

Figur 1.10 Effekt på deltagarna vad gäller arbetsrelaterade färdigheter, uppdelat på kön. Procent.

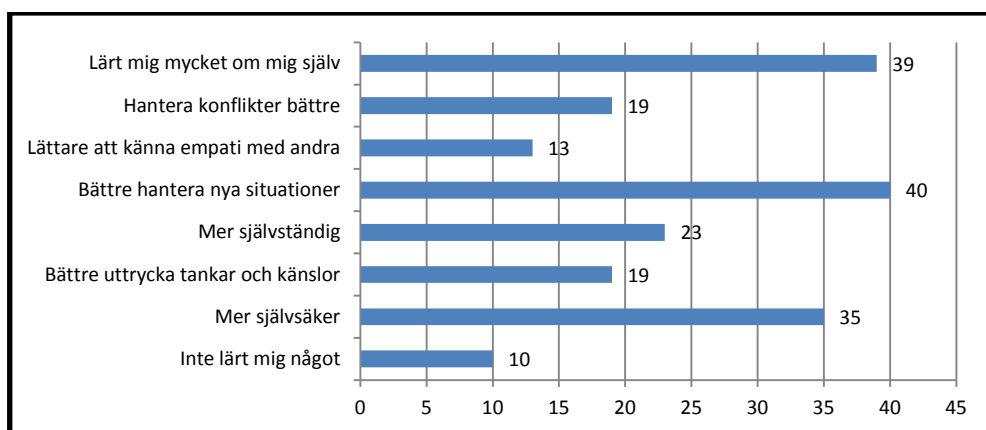
Figur 1.11 Effekt på deltagarna vad gäller arbetsrelaterade färdigheter, uppdelat på grupper av personer med begränsade möjligheter. Procent.

Figur 1.11 illustrerar grupperna med begränsade möjligheters olika uppfattning om kompetensutveckling efter projektet. De följer varandra ofta, och följer även tendenserna som vi sett i de övriga figurerna. Deltagare med fysiska begränsningar är i högre grad återhållsamma med att ange att de utvecklat kompetenser, men återigen, dessa svar bör tas med en nypa salt på grund av den begränsade populationen. Det vi med säkerhet kan säga är däremot att ungdomar med begränsade möjligheter rangordnar effekterna av programmet på samma sätt som övriga deltagare.

Förutom dessa faktiska kompetenser visar också undersökningen att deltagarna har fått ett ökat självförtroende om att de kommer att få jobb. Av deltagarna tror 74 procent att chansen att få anställning har ökat efter projektet.

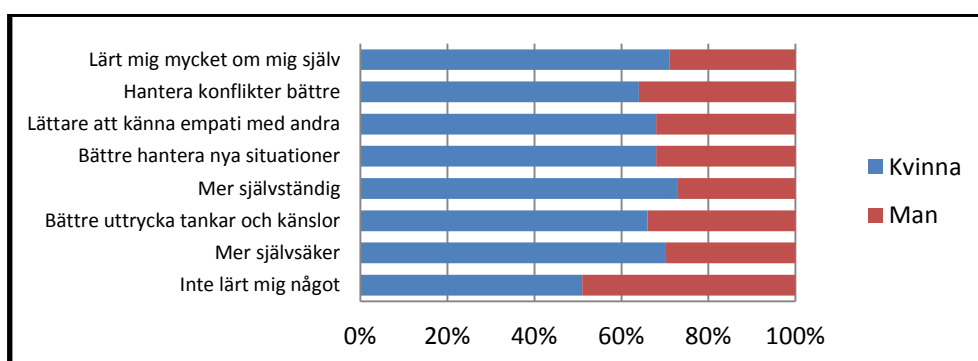
1.3.2 Personlig mognad

UoAiE:s projekt syftar inte bara till praktiska kunskaper. De internationella projekten blir ofta ett stort steg för deltagarnas personliga utveckling. Samspelet med gruppen, mötet med en ny kultur och nya människor och det informella lärandet blir en möjlighet för unga människor att stå på egna ben.

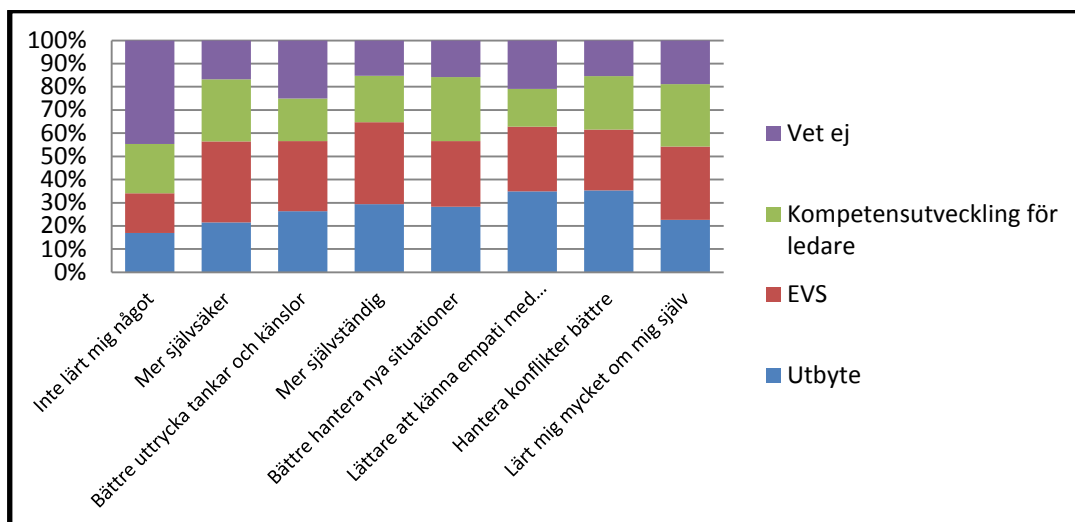
Figur 1.12 Effekt på deltagarna vad gäller personlig mognad. Procent.

Staplarna i figur 1.12 visar de personliga egenskaper som utvecklats i högst grad efter att ha deltagit i projekten. Att ha blivit bättre på att hantera nya situationer och att ha blivit mer självsäker är de alternativ som angetts i högst grad.

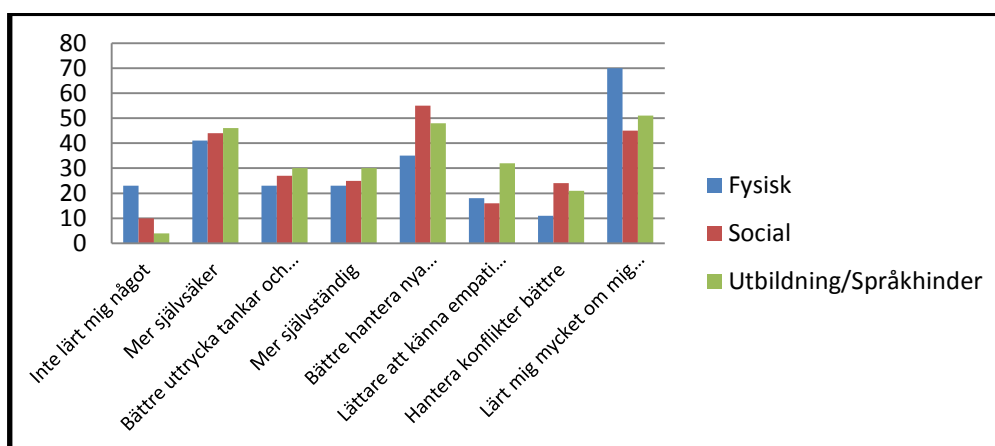
Figur 1.13 Effekt på deltagarna vad gäller personlig mognad, uppdelat på kön. Procent.

Även i denna fråga (figur 1.13) finns klara skillnader mellan hur män och kvinnor upplever att de påverkats. Kvinnorna toppar särskilt frågorna om att ha blivit mer självständiga, att ha lärt sig mycket om sig själva och att ha blivit mer självsäkra. Intressant är också att det ämne som skiljer minst mellan män och kvinnor är att man inte tycker sig ha lärt sig något.

Figur 1.14 Effekt på deltagarna vad gäller personlig mognad, uppdelat på delprogramstyp. Procent.

Figur 1.14 visar att Europeisk volontärtjänst, EVS, som kanske är en större personlig utmaning eftersom det i regel innebär att själv besöka ett nytt land, ger störst effekt på variabler som uttrycker ökad självkänsla och självsäkerhet. Utbyte ger stort utfall på variabler som handlar om att leva i grupp och hantera andra människor. Kompetensutveckling för ledare har relativt lika utfall på de olika variablerna.

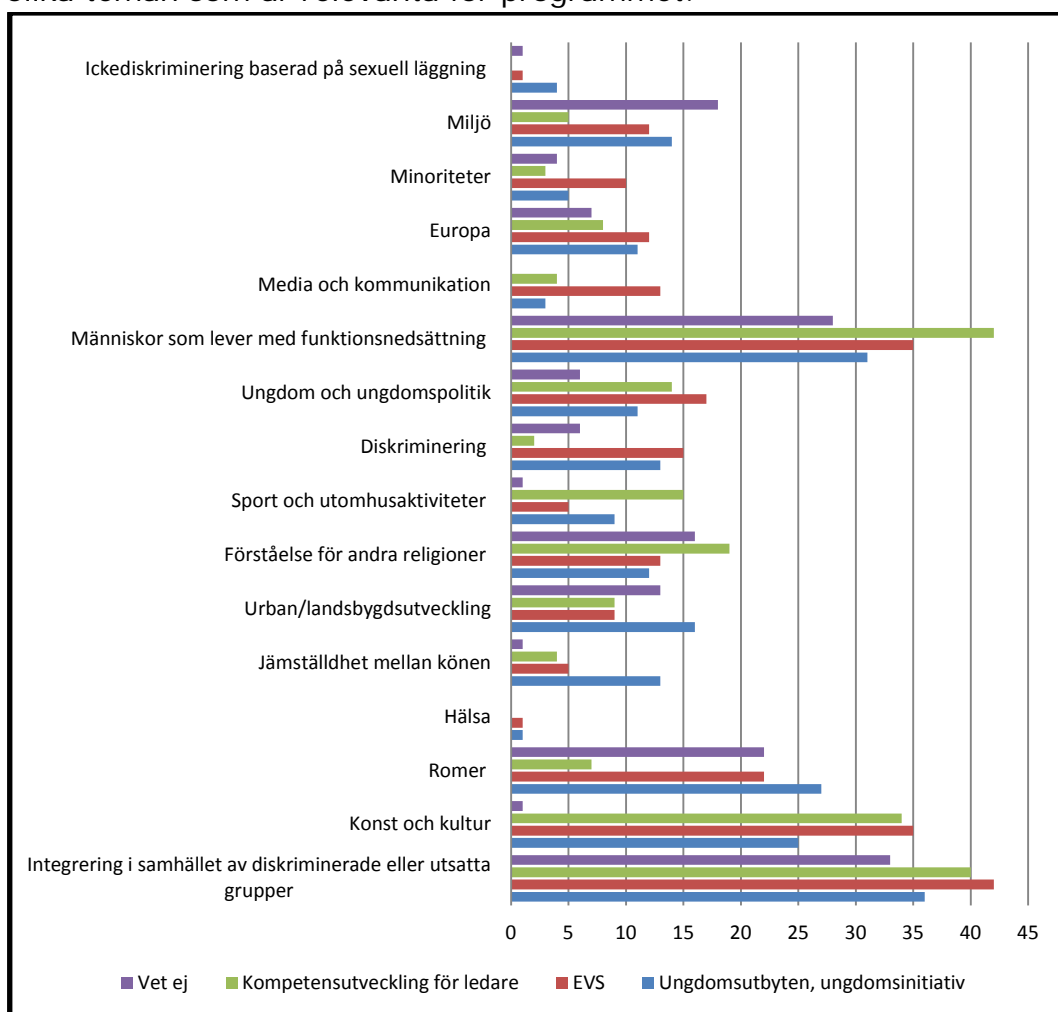
Figur 1.15 Effekt på deltagarna vad gäller personlig mognad, uppdelat på grupper av personer med begränsade möjligheter. Procent.

Även i figur 1.15 ser vi att unga med begränsade möjligheter har samma uppfattning om vad programmet ger dem som övriga deltagare. Här ser vi dock större variation mellan de olika grupperna av begränsningar. Även om svaren i stort kan vara opålitliga har deltagare med fysiska begränsningar lärt sig mycket om sig själva. I figur 1.11 om kompetenser inför arbetslivet var resultatet det motsatta, nämligen att deltagare med fysiska begränsningar i mindre

grad angav att de utvecklat kompetenser som kan vara till hjälp i arbetslivet. Höga siffror ses även för alla grupper när det gäller att bättre kunna hantera nya situationer, och att ha blivit mer självsäker.

1.3.3 Ökade kunskaper inom särskilda teman

I figur 1.16 ser man hur de olika typerna av delprogram behandlar olika teman som är relevanta för programmet.

Figur 1.16 Visar ökade kunskaper bland deltagarna vad gäller olika specifika ämnen/teman utslaget på delprogramstyp. Procent.

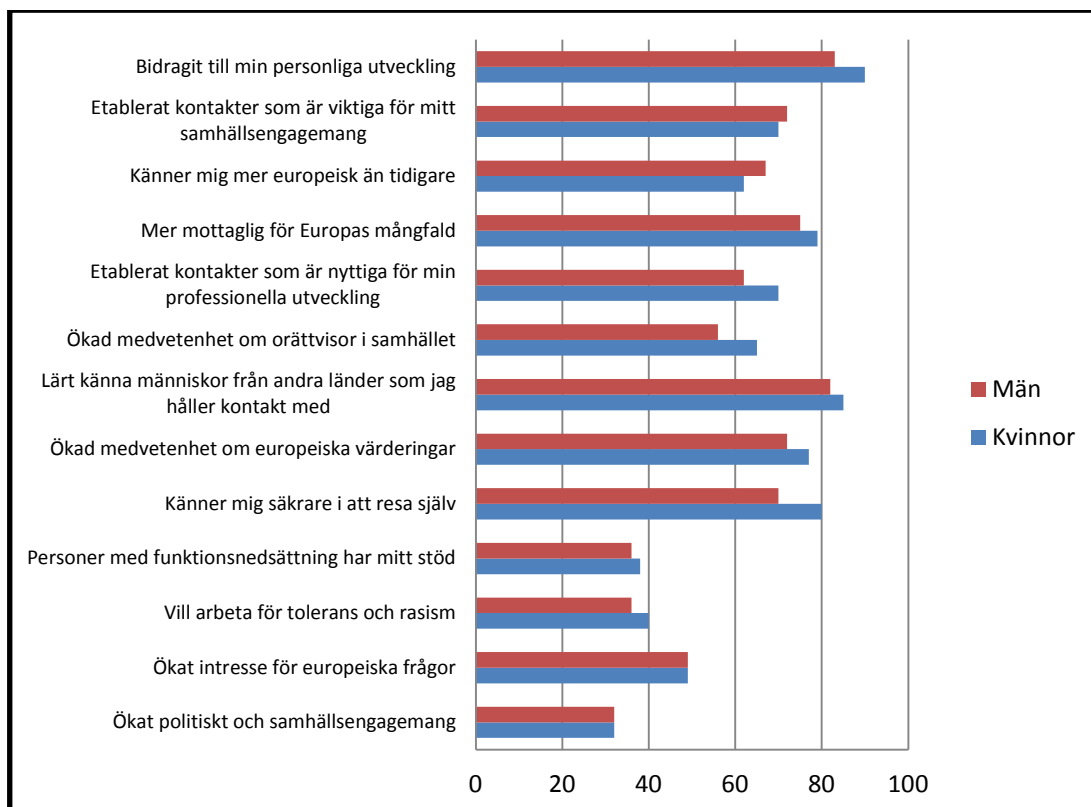
Vad bilden också visar är att flera av de tematiska ämnena – integrering av funktionshindrade och toleransrelaterade frågor – ligger högt. Även kultur och konst är ett vanligt tema. Trots att det kan ses som ett relativt smalt ämne är också projekt om romer vanligt. Vissa ämnen kan ses som lättare att göra ett kortare projekt kring, som jämställdhetsfrågor, medan andra frågor verkar ses som mer lämpade för långsiktigare projekt, som media och kommunikation, som tydligt har en övervikt av EVS-projekt.

När man studerar närmare hur män respektive kvinnor svarar på frågorna om förvärvade kunskaper inom de aktuella ämnena ligger kvinnor konstant något över männen men skillnaden är inte alls markant. Det enda temat där män ligger över kvinnor är miljö, och då är det också den största skillnaden mellan könen. Det handlar om 11 procent av kvinnorna respektive 17 procent av männen som angett att de fått ökad kunskap i miljöfrågor genom projektet.

1.3.4 Effekter inför framtiden

En viktig del av projekten är naturligtvis möten med nya kulturer, något som också sätter sina spår. Hälften av deltagarna känner att de är mer intresserade av europeiska frågor efter denna erfarenhet. Av deltagarna är det 76 procent som är mer medvetna om gemensamma europeiska värderingar. En deltagare uttrycker det såhär: *"Jag har fått en bättre inblick av hur saker och ting fungerar, samt hur viktigt det är att vara aktiv medborgare i samhället."* En stor del av respondenterna har fortfarande kontakt med vänner från ett annat land (84 procent) och intresset och självförtroendet för att resa ensam till andra länder har också ökat för en stor andel (77 procent). Av deltagarna känner också 88 procent att de bättre kommer överens med människor som har en annan kulturell bakgrund.

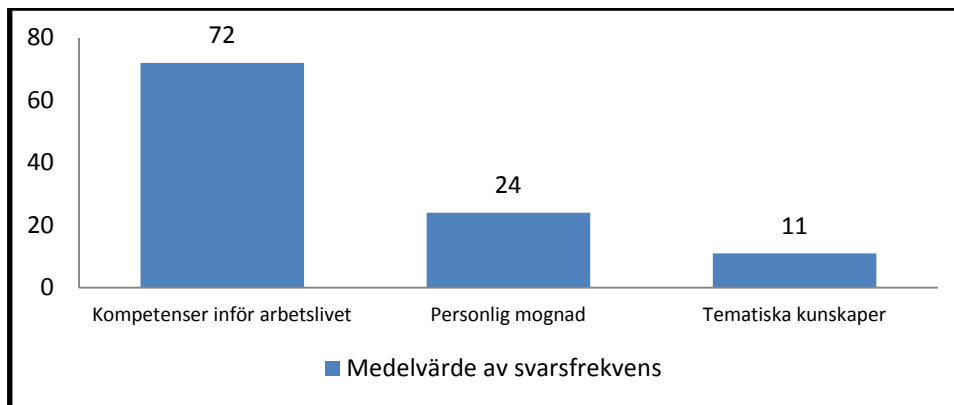
I figur 1.17 ser vi hur uppdelningen ser ut mellan könen. Återigen kan vi se att kvinnor är mer benägna att uttrycka att projektet påverkat dem. I denna figur finns dock exempel där männen i högre grad anger att de lärt sig något som att ha fått viktiga kontakter och att känna sig mer europeisk. Figuren visar att de största skillnaderna mellan män och kvinnor gäller ökad personlig mognad och självkänsla där kvinnor i regel uppskattar effekterna som starkare.

Figur 1.17 Visar hur projektet påverkat deltagarna inför framtiden, uppdelat på kön. Procent.

Slutligen visar deltagarna tydligt att de tycker att projektet varit en personligt berikande erfarenhet – 97 procent svarar på detta vis och runt 90 procent har redan rekommenderat vänner att delta (andelen är till och med högre bland EVS-volontärer). Att projekten präglas av ett aktivt deltagande förstår man genom att 85 procent av deltagarna kände att de kunde bidra med sina åsikter och idéer till projektet. Däremot kände 13 procent att projektet inte hade någon effekt på dem alls.

I figur 1.18 har ett medelvärde räknats ut på svarsfrekvensen på de olika typerna av effekter som studerats i avsnittet. Genom bilden kan man se att den vanligaste effekten är stärkta kompetenser inför arbetslivet, medan de tematiska kunskaperna som kan ha kommit ur projektets tema har mindre inverkan på deltagarna i det långa loppet.

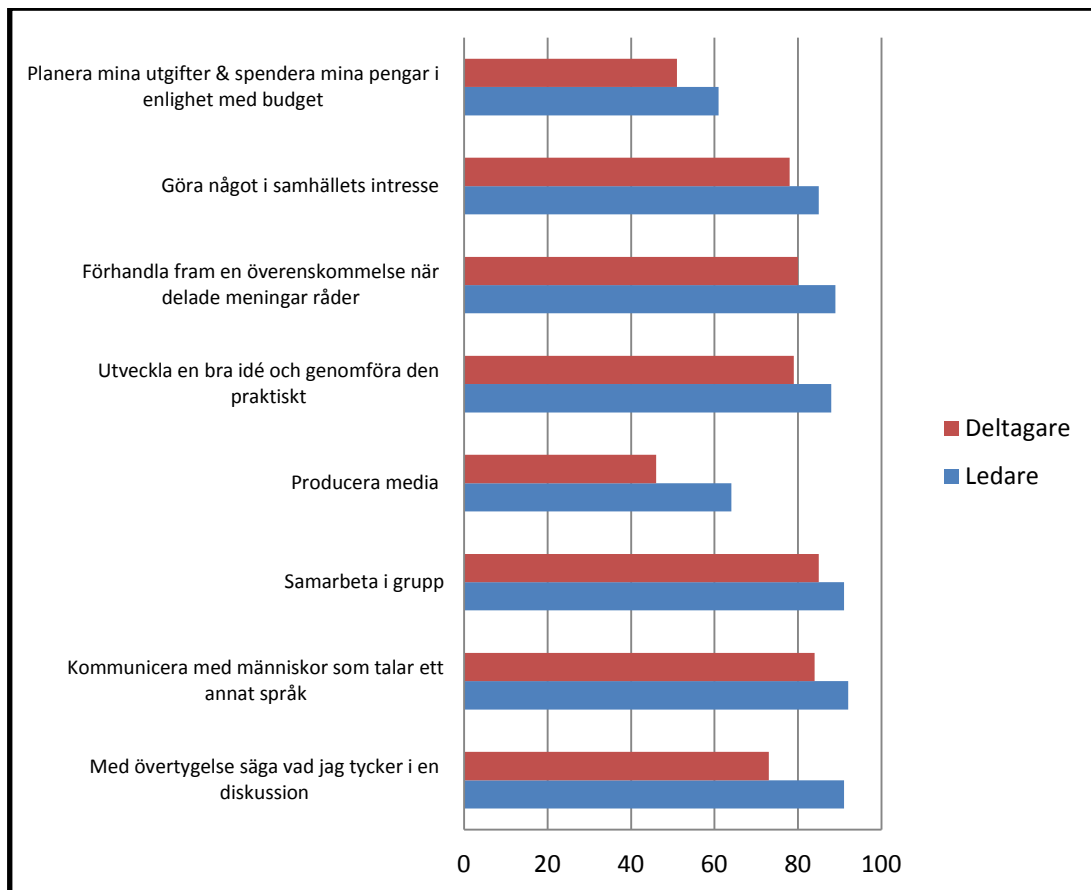
Figur 1.18 Medelvärde av sammantagen svarsfrekvens kring effekt av projektdeltagande. Procent.

Stapeln som visar effekter på personlig mognad kan tyckas låg i sammanhanget. På de frågor som ställdes inom detta område var svarsfrekvensen inte särskilt hög, men på flera andra mer allmänna frågor som handlade om ifall man växt som person eller om projektet varit berikande (och som alltså inte tagits med i klustret personlig mognad) var svarsfrekvensen över 80 procent. Stapeln bör alltså tas med en nypa salt.

1.4 Effekter på projektledare

I detta avsnitt presenteras projektledarnas uppfattning av projekten. Frågor ställdes om vilka lärdomar och effekter projektet haft på ledarna och vilka iakttagelser de gjort på sina deltagares utveckling. Generellt säger projektledarna att det har varit fantastiskt att se unga växa och mötas trots kulturella skillnader. En av dem säger att ungdomarna lär sig att *"ta ansvar för sig själva och andra, och att förvalta frihet under ansvar."* En annan säger att ungdomarna *"har lärt sig att ta ett övergripande ansvar för sina egna liv och dess utveckling, alla har mognat markant under denna tid."*

Det finns en tydlig skillnad mellan deltagarnas uppfattning av sin egen utveckling, och ledarnas uppfattning av deltagarnas utveckling. Figur 1.19 visar att ledarna i regel är mer positiva till deltagarnas utveckling än de själva är.

Figur 1.19 Utvecklade färdigheter inför arbetslivet, uppdelat på deltagare respektive ledare. Procent.

Det enda område som vi identifierat där ledarna var mer negativa än deltagarna själva var när det gällde ökade chanser till anställning där 74 procent av deltagarna är positiva medan 71 procent av ledarna är det.

Om man däremot studerar vad ledarna själva tycker att projektet gett dem tenderar de att vara mindre entusiastiska än deltagarna. Detta är kanske inte så förvånande då de sannolikt i högre grad befinner sig i en säkrare livssituation med anställning och möjlighet att välja karriär.

I övrigt uppskattar 75 procent av projektledarna att deltagarna har utvecklat sina kunskaper i att kommunicera på främmande språk. De säger också att 70 procent av deltagarna har ökad initiativförmåga, 73 procent har utvecklat sina sociala kompetenser och 71 procent har ökat sin interkulturella förståelse. Deltagare med sämre förutsättningar har fördubblat sina kunskaper i modersmålet jämfört med andra deltagare och 66 procent av dem har ökat sin sociala kompetens och kulturella medvetenhet.

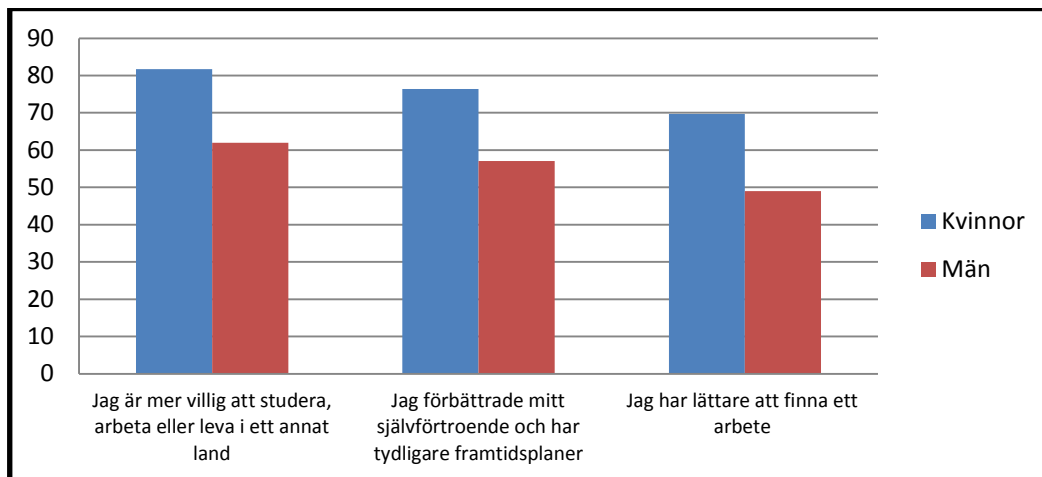
Andra effekter som ledarna tycker sig ha observerat på deltagarna är att 74 procent känner sig mer mottagliga för Europas kulturella mångfald och 61 procent känner sig mer europeiska. En av

ledarna säger att det är en *"nyttig och utvecklande övning att se unga ifrågasätta sina fördomar om andra människor."* Dessa siffror är mycket högre för gruppen deltagare med begränsade förutsättningar. Enligt ledarna blev också 70 procent av deltagarna mer självsäkra och närmare 60 procent fick en tydligare bild av hur och om de vill utbilda sig i framtiden.

Vad gäller ledarna själva så är 70 procent mer intresserade av europeiska frågor efter projektet, 67 procent är mer mottagliga för Europas kulturella mångfald och 56 procent är i högre grad beredda att bo utomlands en längre tid. En av ledarna säger att han eller hon nu ser vikten av att *"stötta fler ungdomar i glesbygd samt ... nyttan av att skapa nätverk lokalt, nationellt och internationellt."*

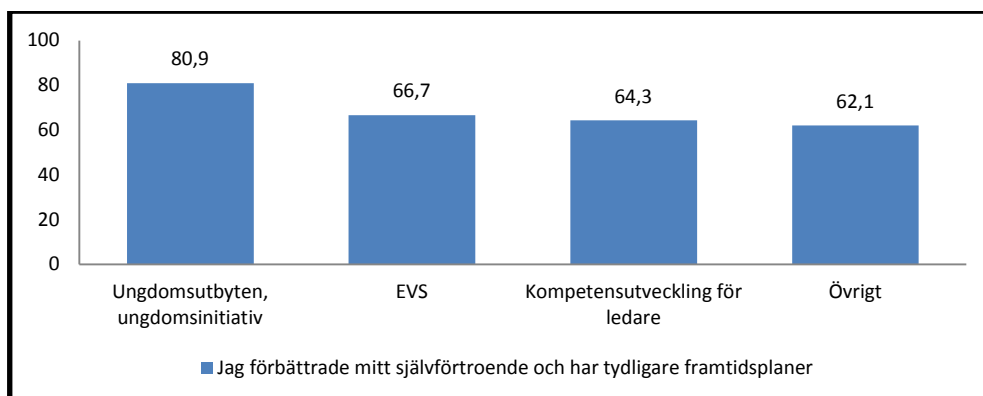
Liksom deltagarna känner 65 procent att de har förbättrat sina kunskaper vad gäller att kommunicera på ett främmande språk och fått ökade sociala kompetenser. Många nämner hur inspirerande det är att arbeta med unga, vilket kan sammanfattas med följande citat: *"Deltagarna har bekräftat och förstärkt mitt intryck att det finns en otrolig kompetens och energi bland världens ungdomar. Ta den tillvara!"*

Generellt ligger män tio procent under kvinnors svar när man frågar om ledarna själva tycker att de lärt sig något. Vid påståendet att de inte tycker att de märkt någon skillnad är männen mer benägna att hålla med än kvinnorna. I figur 1.20 följer de typer av lärdomar där skillnaden mellan mäns och kvinnors svar skiljer sig mest (cirka 20 procent).

Figur 1.20 Visar de största skillnaderna mellan ledare på frågan om hur de påverkats av projektet, uppdelat på kön. Procent.

Uppdelat på program istället för kön kan man tydligt se att de delprogram där ledarna anser sig få ut mest är Europeisk volontärtjänst, EVS, och ungdomsutbyten. Ungdomsutbyten eller andra ungdomsprojekt har högst svarsfrekvens, och den fråga där detta syns tydligast är *"Jag förbättrade mitt självförtroende och har tydligare framtidsplaner"*:

Figur 1.21 Svansfrekvens på den frågan med störst variation i resultatet utslaget på delprogram. Procent.

I allmänhet har projektledare som arbetar med ungdomar med begränsade möjligheter uppskattat deras utveckling högre än för andra ungdomar. Ledarna har också indikerat högre inlärningsmöjligheter för denna målgrupp.

1.5 Effekter på organisationerna

Av projektledarna uppskattar 66 procent att organisationerna nu har fler kontakter och samarbeten med andra länder, och att projektledarnas nätverk har stärkts. Runt 60 procent säger att organisationen är mer intresserad av internationella projekt och är mer intensivt involverad i europeiska frågor. Till exempel säger en projektledare att organisationen *"har byggt upp en god grund inför framtida projekt och knöt goda vänskaps-/projektband i övriga deltagarländer."* Organisationernas kompetens i projektledning har ökat, och 69 procent av organisationerna jobbar kraftfullare för att öka ungas inflytande i organisationen. Siffran är mycket högre i organisationer som jobbar med ungdomar med begränsade möjligheter (98 procent).

1.6 Lokalsamhället påverkas positivt

Av ledarna uppskattar 60 procent att projektet varit till nytta för lokalsamhället och att den interkulturella dimensionen varit uppskattad. Dessutom var 59 procent av lokalsamhällena aktivt involverade i projekten. En projektledare säger att *"den lokala befolkningen tog emot oss med en öppen famn. De var nyfikna, intresserade och orädda i sitt sätt att möta oss."* En annan säger att *"Den mångfald som projektet hade med representanter från många olika kulturer skapade nyfikenhet och större medvetenhet för dagliga besökare av projektet. Dessa besökare var inte bara från lokalsamhället utan från hela landet."*

2 Tillgänglighet, information och administration av UoAiE

2.1 Tillgänglighet

En del av frågeformuläret innehöll frågor om hur deltagarna hade fått information om och kommit i kontakt med programmet. Av deltagarna deltog 44 procent genom sin ungdomsklubb/förening, 20 procent fick kontakt genom vänner och 14 procent fick information genom skolan eller högskolan. Nästan ingen hade informerats genom EU-kommissionens webbplats och bara 10 procent var i direkt kontakt med Ungdomsstyrelsen (webbplats, PR-material, etcetera) och fick information därifrån. Detta innebär att den huvudsakliga marknadsföringsstrategin av programmet bör koncentreras på organisationer och vänner som huvudsakliga informationskällor om UoAiE.

2.1.1 Administration och information

I allmänhet har projektledarna meddelat att det varit lätt att få den information som behövdes (79 procent). På frågan om man tyckte att det var överkomligt att nå kriterierna för bidragen var också svaret positivt (85 procent). Vidare anser 82 procent att bidragsreglerna är ändamålsenliga medan slutrapporteringen skapar stora problem för dem som har fått bidrag.

Projektledarnas kunskapskälla om de olika möjligheterna med UoAiE varierar. Av dem har 22 procent fått information från Ungdomsstyrelsen (direkt kontakt, webbplats, PR-material etcetera) och 16 procent har fått information genom kollegor. Omkring 33 procent har redan deltagit i UoAiE innan det aktuella projektet, vilket naturligtvis är en kunskapskälla i sig.

3 Analys och slutsatser

3.1 Målanalys

I följande stycke kommer resultaten från avsnitten ovan att diskuteras och sammanfattas i ett antal slutsatser. Eftersom studien ännu endast är gjord två gånger är tidsspannet för kort för historiska referenspunkter. Det skulle inte heller ligga i linje med studiens syfte att jämföra resultaten med andra länder i forskningsnätverket, eftersom fokus ligger på de nationella effekterna av programmet.

På grund av bristen på referenspunkter för materialet blir det svårt att avgöra vad de siffror som kommit fram i studien faktiskt betyder. Analysen nedan blir därför något subjektiv. Studien kan däremot bidra med inspiration, och fungera som ett underlag för en större jämförande studie. Studien kan däremot med säkerhet uttala sig om hur de olika variablerna relaterar till varandra.

Det blir tydligt vid en analys att målen för programmet inte går att särskilja helt från varandra. UoAiE:s effekter får man därför ofta relatera till många och till och med merparten av delmålen i vissa fall.

Analysen koncentrerar sig på effekter på deltagarna eftersom merparten av målen riktar sig mot dessa.

3.1.1 Aktivt och europeiskt medborgarskap

Mycket i undersökningen tyder på att programmet främjar både ett aktivt medborgarskap och ett europeiskt medborgarskap, det vill säga att deltagarna både blir mer medvetna om vikten av att vara aktiva i sitt eget lokalsamhälle och om varför det är viktigt att vara medvetna om vad som händer på europeisk nivå. Det höga värdet i figur 1.18 i stapeln för arbetslivskompetenser tyder på att projekten främjar kreativitet och initiativförmåga. Även det faktum att så många känner sig delaktiga i projektens utformning tyder på att deltagarna varit och blivit aktiva och tagit ansvar. Den personliga mognad som många känner, och det stärkta självförtroendet kan säkerligen i förlängningen också leda till att ungdomar i högre grad vågar sig ut i samhället, engagerar sig och antar en aktiv roll. Framförallt har ungdomar med begränsade möjligheter fått ökad självsäkerhet och har lättare att hantera nya situationer. Även figur 1.17 om hur projektet har påverkat deltagaren inför framtiden, fördelat på kön, visar tecken på en större europeisk medvetenhet. Frågor som rör ett ökat intresse för Europa eller ökad europeisk identitet får höga värden här.

3.1.2 Ökad förståelse, solidaritet, tolerans och samarbete i Europa

En stor mängd av respondenterna indikerar att de har fått en ökad förståelse för andra kulturer vilket är viktigt för en social sammanhållning i EU. Det är också tydligt att många av ungdomarna har fått ökad förmåga till kommunikation, samarbete med andra och möte med främmande människor. En projektledare uttrycker det så här: *"De ungdomar som man skickar iväg är inte samma som man får tillbaka. De blir européer!"* Många, både deltagare och projektledare har skaffat betydelsefulla kontakter i utlandet som gör att de fortsatt kommer ha en relation till övriga Europa. Att både deltagarna och organisationerna får internationella kontakter bidrar på ett naturligt sätt till att stärka det europeiska samarbetet, som ju också är ett delmål med programmet.

3.1.3 Integrera personer med begränsade möjligheter i samhället

Målet att integrera personer med begränsade möjligheter tillhör troligtvis det mål som i högsta grad är uppfyllt. Detta mål kan relateras både till ämnena som projekten handlar om, där många anser att de lärt sig mycket om funktionshindrades vardag, och till integration av funktionshindrade i samhället. Det leder till ökad förståelse och hinder för målgruppen att integreras kan lättare identifieras och undanröjas. Man ser också på diagrammen över just deltagare med begränsade möjligheter att denna grupp har höga värden på frågor om de påverkats eller utvecklats efter projektet. Ett ökat självförtroende, och ökade kompetenser i denna grupp kommer sannolikt att leda till att personer med begränsade möjligheter på ett mer aktivt vis integrerar sig själva i samhället.

3.1.4 Ökad anställningsbarhet bland ungdomar

Mycket talar för att deltagande i programmet också leder till att det blir lättare att få jobb efteråt. En stor del av deltagarna och projektledarna säger sig ha fått ökade kompetenser inom områden som är aktuella på arbetsplatser och i arbetslivet. Den ökade personliga mognaden som undersökningen också tyder på kan ge positiva effekter på deltagarna inför en anställning. Det är också möjligt att det faktum att ungdomarna aktiverats och varit delaktiga i projektens utveckling inspirerar dem till entreprenörskap och ansvarstagande.

Själva deltagandet i ett projekt som detta tyder på självständighet och mod, och är attraktivt på arbetsmarknaden. Projektet blir för deltagarna en form av formellt bevis på att de som individer har just dessa egenskaper. Men det är viktigt att minnas att dessa egenskaper är något som deltagarna haft med sig redan innan projektet och får inte blandas ihop med de egenskaper som utvecklats genom projektet.

3.1.5 Förbättring av stödstrukturer och ökad kapacitet i det civila samhället

Många organisationer stärker sin kompetens i projektledning genom programmet. Delprogrammen för ungdomsledare och de många kurser som erbjuds inom UoAiE gör att det inte bara är ungdomarna som utvecklas. En effekt av detta blir stärkta organisationer som klarar av mer och mer komplexa projekt.

3.1.6 Övriga iakttagelser

Övriga iakttagelser som inte är i relation till delmålen för programmet är att programmet i högre grad verkar nå ut till kvinnor än till män. Kvinnor tycks också i högre grad uppskatta att de utvecklats av projekten än män, framför allt på områden som stärkt självförtroende och självkänsla. Om det beror på att kvinnor i högre grad uttrycker detta eller om de faktiskt blivit mer påverkade är svårare att svara på. Eftersom det området där skillnaderna är minst är de tematiska kunskaperna är en teori att det är detta område som män anser sig lära sig mest på.

Projektledarna tror också att deltagarna utvecklats mer än vad deltagarna själva uppskattar. Ledarna uppskattar också att de själva påverkats mindre än vad deltagarna påverkats.

Deltagare med begränsade möjligheter har på flera områden i högre grad påverkats än andra ungdomar, även om det är samma områden som har störst effekt med några undantag. De områden som sticker ut för unga med begränsade möjligheter är kommunikation på främmande språk och självförtroende.

Europeisk volontärtjänst påverkar deltagarna främst på områden som självförtroende och självkänsla medan gruppcentrerade program som ungdomsutbyten eller ungdomsinitiativ påverkar deltagarna mest på områden som gruppdynamik och konflikthantering.

En mycket förenklad kartläggning av deltagarna visar att programmet till stor del verkar nå unga kvinnor och ungdomar från större städer som har tidigare utlandserfarenheter. Även om figur 1.1 visar att en godtagbar mängd deltagare bor i mindre städer är ändå ett effektivt sätt att nå rätt målgrupp att satsa på att nå unga på landsbygden. Ungdomar här har ofta begränsade möjligheter att resa och har färre chanser att träffa människor med annan bakgrund och från andra länder. Storstaden erbjuder fler naturliga möjligheter att komma i kontakt med nya människor och kulturer och därmed öka toleransen och förståelsen för dessa.

3.2 Sammanfattande slutsatser

Resultaten av denna undersökning är överväldigande positiva till programmet UoAiE. Man bör ha i åtanke att det finns en tendens att de som tar sig tid att svara på en lång enkät ofta är de som är mest positiva. Frågorna innehåller inte heller många frågor för eventuellt missnöjda deltagare. Dikotomiseringen av resultaten tog också bort möjligheten att läsa av nyanser i svaren. Dessa reservationer bör dock inte underminera helhetsintrycket, då de positiva kommentarerna är i mycket hög majoritet och även de öppna svaren som rörde programmet är mycket positiva. För att sammanfatta undersökningen i punktform kan följande slutsatser formuleras:

- Den återkoppling som kommit fram i samband med programmet UoAiE är i hög grad positiv. Undersökningens resultat vad gäller programmets effekter ligger väl i linje med delmålen. Eftersom referenspunkter saknas för analysen är det dock svårt att uppskatta till vilken grad målen uppfylls.
- Programmets inverkan är främst inom områden som attityder, tolerans, social kompetens, kommunikation och ökat självförtroende bland deltagarna. Programmet bidrar till kreativitet, initiativförmåga och ett aktivt medborgarskap. Dessa områden ökar troligtvis anställningsbarheten bland deltagarna och ökar deras personliga mognad.
- Projektens teman som återspeglar de inplanerade aktiviteterna har mindre inverkan på deltagarna.
- Programmets prioritering av personer med begränsade möjligheter har fått genomslag, till vilken grad är däremot svår att bedöma. Denna målgrupp har på vissa punkter i högre grad utvecklats i positiv riktning än andra ungdomar.
- Lokalt ungdomsarbete är viktigt för programmets framgång eftersom det skapar en viktig rekryteringskanal och kopplar programmet till det lokala samhället och samhället i stort.

4 Förteckning över figurer

Figur 1.1 Visar boendesituation (urban/rural) för deltagarna. Siffror tagna ur Excel (PP allt inkl. antal) rad 1736-1741.

Figur 1.2. Visar utbildningsgrad för deltagarna. Siffror direkt tagna ur Excel (PP allt inkl. antal) rad 1756-1765,1768.

Figur 1.3. Visar inkludering av minoriteter och deltagare med fysiska/inlärnings- och sociala hinder. Siffror direkt tagna ur Excel (PP allt inkl. antal) rad 16-21.

Figur 1.4. Visar spridning över delprogramstyp. Siffror direkt tagna ur Excel (PP allt inkl. antal) rad 315-318.

Figur 1.5. Visar tidigare utlandserfarenhet för deltagare. Siffror direkt tagna ur Excel (PP allt inkl. antal) rad 1697-1724.

Figur 1.6. Visar högst uppnådda utbildningsnivå för ledare. Siffror direkt tagna ur Excel (PL allt inkl. antal) rad 245-250.

Figur 1.7. Visar högst uppnådda utbildningsnivå för ledare utslaget på delprogramstyp. Siffror direkt tagna ur Excel (PL allt inkl. antal) rad 245-250 // 251-254.

Figur 1.8. Visar geografisk spridning bland partnerländer. Siffror direkt tagna ur Excel (PL allt inkl. antal) rad 270-283.

Figur 1.9. Visar effekt på deltagarna vad gäller arbetslivsrelaterade färdigheter. Siffror direkt tagna ur Excel (PP allt inkl. antal) rad 940-953, 974-975.

Figur 1.10. Visar effekt på deltagarna vad gäller arbetslivsrelaterade färdigheter uppdelat på kön. Siffror direkt tagna ur Excel (PP allt inkl. antal) rad 940-953, 974-975 // 2-3.

Figur 1.11. Visar effekt på deltagarna vad gäller arbetslivsrelaterade färdigheter uppdelat på personer med begränsade möjligheter. Siffror direkt tagna ur Excel (PP allt inkl. antal) rad 940-953, 974-975 // 16-21.

Figur 1.12. Visar effekt på deltagarna vad gäller personlig mognad. Siffror direkt tagna ur Excel (PP allt inkl. antal) rad 1223-1238.

Figur 1.13. Visar effekt på deltagarna vad gäller personlig mognad uppdelat på kön. Siffror direkt tagna ur Excel (PP allt inkl. antal) rad 1223-1238 // 2-3.

Figur 1.14. Visar effekt på deltagarna vad gäller personlig mognad uppdelat på delprogramstyp. Siffror direkt tagna ur Excel (PP allt inkl. antal) rad 1223-1238 // 315-318.

Figur 1.15. Visar effekt på deltagarna vad gäller personlig mognad uppdelat på personer med begränsade möjligheter. Siffror direkt tagna ur Excel (PP allt inkl. antal) rad 1223-1238 //16-21.

Figur 1.16. Visar ökade kunskaper bland deltagarna vad gäller olika specifika ämnen/teman utslaget på delprogramstyp. Siffror direkt tagna ur Excel (PP allt inkl. antal) rad 851-882 // 315-318.

Figur 1.17. Visar hur projektet påverkat deltagaren inför framtiden, uppdelat på kön. Siffror direkt tagna ur Excel (PP allt inkl. antal) rad 982-1007 // 2-3.

Figur 1.18. Ett medelvärde av sammantagna svarsfrekvensen på rad 940-953, 974-975; 1223-1238 samt 851-882 i Excel (PP allt inkl. antal).

Figur 1.19. Visar deltagare samt ledares svar på utvecklade färdigheter inför arbetslivet. Siffror tagna från Excel (PP allt inkl. antal) samt (PL allt inkl. antal) rad 940-953, 974-975 respektive 562-575, 596-597.

Figur 1.20. Visar de största skillnaderna mellan kvinnliga och manliga ledare på frågan om hur de påverkats av projektet. Siffror tagna från Excel (PL allt inkl. antal) rad 634, 638, 644 // 2-3.

Figur 1.21. Visar svarsfrekvensen på den fråga som hade störst variation i resultatet utslaget på delprogram. Siffror tagna från Excel (PL allt inkl. antal) rad 638 // 251-254.

© Ungdomsstyrelsen 2012

projektledare **Lotta Jarvenius Rössner**

text **Anna Mankell, Lotta Jarvenius Rössner och Magnus Björkström**

språkgranskning **Anette Persson**

omslag **Christián Serrano**

distribution **Ungdomsstyrelsen, Box 17801, 118 94 Stockholm**

webbplats **www.ungdomsstyrelsen.se**

e-post **info@ungdomsstyrelsen.se**

tfn **08-566 219 00**, fax **08-566 219 98**

UNGDOMSSTYRELSEN

är en myndighet som tar fram kunskap om ungas levnadsvillkor.

Vi ger stöd till föreningsliv och kommuner samt till internationellt samarbete.

UNGDOMSSTYRELSEN
www.ungdomsstyrelsen.se